

PARAULES DES DE SOLSONA

"A L'ATZAR AGRAEIXO TRES DONS:
HAVER NASCUT DONA, DE CLASSE BAIXA I
NACIÓ OPRIMIDA. I EL TÈRBOL ATZUR
DE SER TRES VOLTES **REBEL**."

MARIA MERCÈ MARÇAL

[Llibres públicats](#)
[En femení I](#)
[En femení II](#)
[En femení III](#)
[Records de mestres](#)
[Biografies](#)
[Simoneta](#)
[Teatre](#)
[Alguns premis](#)

[La vescomtessa](#)

dijous, 23 d'agost de 2018

Maria Rodríguez i Pérez

Va néixer a Cabanillas, Navarra, el 1944, en el si d'una família nombrosa: tres filles i dos fills. La família, però, no tenia els recursos econòmics necessaris per pagar estudis a tots. La seva mare, amb una intel·ligència molt pràctica, va ser una figura cabdal per al seu esdevenidor.

A Navarra, els pares repartien les herències entre els seus fills i les propietats quedaven esmicolades i resultaven ruïnosos. La mare de la Maria, que estimava tots els seus fills per igual i els volia veure reeixir a tots, mai no va voler acceptar aquesta norma per a la seva família. I va decidir que la germana gran es quedaria amb ella; la segona —que despuntava per la seva intel·ligència—, estudiaria; i la Maria, aniria a cosir.

Aquella senyora volia que totes les filles tinguessin una manera de guanyar-se la vida. Amb els fills, va fer una cosa semblant, encara que a un li va tocar allò tan típic que ells en deien «marchar a los frailes». I el va enviar als Agustinos Recoletos de San Sebastián.

A Cabanillas, la Maria va fer la primària. S'hi va quedar estudiant fins als dotze anys. Era una època en què, a la majoria de pobles de les seves terres, pràcticament només estudiaven la filla del mestre, la de l'alcalde i la del secretari de l'Ajuntament. Tot i això, la majoria de nenes, a aquesta edat, acabaven els seus estudis i es posaven a treballar. Algunes, molt poques, podien seguir estudiant. A la Maria, li va tocar deixar els estudis momentàniament, però la seva germana gran va poder estudiar amb aquestes nenes del seu poble fins més tard. La seva mare, en fer els catorze anys, li va proposar d'anar a Pamplona, a una residència de monges que, al matí, feien treballar les xiquetes, però a la tarda els ensenyaven a cosir. Decidida com era, se n'hi va anar, però amb una setmana en va tenir prou per adonar-se que el tracte que havia pactat la seva mare no es complia. I va ser molt astuta. Ella ja sabia que a la superiora de la seva residència no li podia demanar res. I com que a Pamplona hi tenia la germana gran que estava estudiant Magisteri, va intuir una possibilitat que podia sortir-li bé. Va traçar el seu pla: havia de sortir de la seva residència com fos. L'inconvenient més gran era que la seva superiora mai no donava llicències per poder sortir. Ella es va empescar una argücia i la hi va explicar: havia d'anar a veure la seva germana gran perquè havien arribat notícies preocupants de la família i li calia saber-les. Va aconseguir el permís, però no va anar a veure la seva germana gran sinó que, en arribar a l'altra residència,

Etiquetes

- Alguns premis (6)
- En femení (37)
- En femení II (28)
- en femení III (18)
- La vescomtessa dissortada (36)
- Llibres de biografies femenines (1)
- Llibres publicats (14)
- Records de mestres (22)
- Senyores solsonines (18)
- Simoneta (411)
- Teatre (2)
- Textos publicats (5)
- Una assassina massa jove (5)

Mad Griff

Em sento solsonina d'adopció i vull fer aquest blog per compartir amb la meua família, els meus amic@s, (potser també eneamigues?), company@s i, a ser possible, antic@s ex-alumne@s, la meua nova vida, la de la Mad Griff.

[Visualitza el meu perfil complet](#)

Arxiu del blog

- ▶ 2023 (44)
- ▶ 2022 (53)
- ▶ 2021 (46)
- ▶ 2020 (75)
- ▶ 2019 (75)
- ▼ 2018 (67)
 - ▶ de desembre (4)
 - ▶ de novembre (5)
 - ▶ d'octubre (9)
 - ▶ de setembre (4)
 - ▼ d'agost (7)
 - Araçeli Pérez i Estaún
 - Maria Rodríguez i Pérez
 - Josep Baiget i Cabestany

va demanar directament per la Superiora, doña Hilaria. Quan la va rebre, li va explicar clarament la seva lamentable situació: a la residència on l'havien d'ensenyar a cosir, no li havien ensenyat ni un punt; tot el dia la tenien als safareigs rentant, i les mans se li estaven posant molt malament.

En aquella època, i en diferents escoles del país, força noies es van trobar en aquesta situació. Almudena Grandes, a la seva novel·la *Las tres bodas de Manolita*, ens mostra un d'aquests casos en un col·legi religiós de Bilbao, situat al carrer Zabaldide. En aquesta escola, les nenes de catorze anys havien de rentar la roba de l'Hotel Excelsior i del cafè Arriaga utilitzant la sosa càustica.

La Maria va tenir sort. Aquella superiora va entendre la desesperació d'una nena de catorze anys i li va proposar que es quedés a la seva residència a fer el Magisterio de la Iglesia. Feliç amb el seu èxit, la Maria, acompanyada per la seva germana gran, va tornar a la seva residència per recollir les pertinences i acomiadar-se.

A la nova residència, la de l'Escola de Santa Maria La Real de Pamplona, la van posar a treballar al guarda-roba de nens. L'edifici de l'escola i la residència tenia, a més a més, el Col·legi de Protecció de Menors, on anaven a fer cap els nens abandonats. Ella havia d'ajudar en les tasques del guarda-roba d'aquests nens: recollir, plegar i endreçar roba. Estava a les ordres d'una monja que li feia fer els encàrrecs, roba amunt i avall, a ella. A més, algunes vegades, fins i tot, li feia comptar a ella les avemaries del rosari. La Maria havia de comptar fins que arribaven a deu i avisar la monja que ja podia canviar de misteri. Hi va estar bé. A les tardes, una altra monja, sor Carmen, l'ensenyava a cosir. Ella tenia present el que volia la seva mare —que a la seva edat ja tenia El Corte del Sistema Martí—, però no li agradava. Ella, de la seva mare, n'havia après molt millor la passió per llegir. De quan els diumenges a la tarda, l'única estona de la setmana que es permetia una mica de lleure, s'asseia amb un llibre a les mans per somiar amb altres històries ben diferents a la seva.

Als baixos del mateix edifici, també hi havia l'Escola de Magisteri i la Maria, que va voler seguir estudiant, ho va aprofitar molt bé. Primer va fer dos anys de preparatori i la seva germana gran l'ajudava amb el dubtes que tenia. No va tenir problemes i se'n va sortir bé.

Però, això sí, mentre havent dinat la germana gran se n'anava amb la resta de companyes a fer una mica de tertúlia, ella s'havia de quedar a eixugar els plats, coberts, cassoles o el que s'escaigués.

Quan va haver aprovat el preparatori, va començar a estudiar Magisteri. Tampoc li va resultar difícil. Quan va acabar, li van donar el títol de mestra de primària. Però aquell títol no era homologat. S'havia d'anar a examinar a Saragossa i també ho va fer i va aprovar. Contenta com estava, va començar a preparar oposicions. Llavors, ja feia temps que donava classes particulars per ajudar-se econòmicament. Li va agradar molt poder tenir com a alumnes els néts de José Daniel Lacalle Larraga, ministre de l'aire durant la dictadura franquista. Aquella família la va tractar molt bé, especialment la mare dels nens. Era farmacèutica i tot sovint havia de viatjar a Madrid; llavors, la Maria es quedava a dormir amb els nens i hi estava molt a gust. També li agradava molt que a l'estiu se l'emportessin amb ells a estiuejar.

Quan es va assabentar que havia d'anar a la Delegació per inscriure's per a les oposicions, el termini ja s'havia esgotat. Pràctica i decidida com sempre, se'n va anar, altra vegada, a veure doña Hilaria. La superiora va indagar quines possibilitats tenia, en cas de protestar, d'aconseguir-ho; i va veure molt clar que no li serviria per a res. La Maria ni va queixar-se, es va aguantar i, empipada, va agafar un mapa i va demanar interinitat a la província més propera que tenia: Lleida. Li van donar la plaça de Castellar de la Ribera, al Solsonès.

La Maria, llavors, tenia vint anys i no parlava el català. L'escola li va agradar molt i s'hi va trobar molt bé; però a ella sempre se li plantejaven reptes per superar: a part de les classes, tenia els nens que havien de fer la primera comunió i ella, com a mestra, els havia d'ensenyar el catecisme. La catequesi s'havia de fer en català. Ella ho va fer amb totes les ganes, comptant amb la col·laboració dels xiquets i xiquetes, als quals havia de demanar tot sovint que parlessin, a poc a poc, per poder entendre'ls.

Com que a l'escola hi estava molt bé, ella els feia una hora més de classe al migdia. A la tarda, no els la podia fer perquè tots havien de tornar a les seves cases. Feien jornada contínua perquè alguns nens hi anaven de lluny i, normalment, havien d'ajudar les seves famílies. A alguns, tot i marxar d'hora, els agradava portar-se el dinar i menjar a l'escola. Solien escalfarse la carmanyola a l'estufa de serradís que tenien.

Claustre Bernadó i Travesset

El Barça és masculista amb delícies

Dades sobre violència masculista

Mercè Bonany i Llorens

- ▶ de juliol (9)
- ▶ de juny (8)
- ▶ de maig (4)
- ▶ d'abril (4)
- ▶ de març (5)
- ▶ de febrer (4)
- ▶ de gener (4)

- ▶ 2017 (44)
- ▶ 2016 (46)
- ▶ 2015 (52)
- ▶ 2014 (12)
- ▶ 2013 (28)
- ▶ 2012 (60)

Només va tenir vuit alumnes, amb els quals s'ho va passar molt bé i hi va treballar molt a gust. La més petita de totes va ser l'Encarnació Santaulària que ara treballa a la Clínica de Solsona, de llevadora. Amb la família Santaulària, hi va tenir molt bones relacions. El més gran era un xicot que feia més d'un pam d'alçada que ella.

Amb tot, només s'hi va poder estar des de gener fins a final de curs. Com en la majoria dels casos, també es va haver d'atènyer al règim de despesa. La família que li va tocar, la va tractar molt bé. Es va fer un tip de treballar, però amb tranquil·litat.

El curs següent, va fer de substituta d'una noia de Manresa que tenia la plaça de Navès. Era una pràctica molt habitual; alguns mestres, amb plaça en propietat, pagaven tot el que es guanyava per dur a terme la tasca d'aquella plaça; però majoritàriament, només en donaven una part. I això va ser el que li va passar a la Maria: només cobrava una part del sou.

A Navès, també hi va estar molt bé. Hi va tenir més feina, però la va fer molt de gust. Hi tenia trenta-cinc alumnes, entre nens i nenes, de quatre a quinze anys. En acabar les classes, a les tres de la tarda, encara es quedava a preparar una nena per poder fer primer de batxillerat. Aquella nena, amb una dedicació personalitzada, estudiant tot el que la Maria li va ensenyar, va treure molt bones notes.

La van acollir a cal Minguet i la van tractar molt bé. La família, acollidora de mena, tenia un dels fills a l'escola i era la casa més propera. Se'ls estimava tots: el Jaume, la iaia, el Ramon i el Lluís, la Júlia... Encara ara li sembla olorar la flaire de les truites de la iaia Matilde i encara sent l'agraïment per les torrades de pa amb mantega i xocolata que ella li preparava per poder estudiar.

A Navès, s'hi va poder estar tot el curs. Tenia els tres nivells en què es repartien normalment les aules de zona rural i, a més a més, els pàrvuls. Per sort, els grans l'ajudaven a fer llegir els petits. I ella s'organitzava com podia perquè ningú no es quedés sense feina.

Els feia fer gimnàstica a tots junts, a fora, a l'era de davant de l'escola. I per a les labors, anava a la Companyia de Maria, a Solsona, per saber què els havia d'ensenyar. De passada, també aprofitava per saber quins exercicis gimnàstics eren els que més havien de preparar. A la Companyia de Maria li deixaven la programació.

Quant a la gimnàstica, la Montse Camps, mestra del Col·legi, fins i tot en dissabte, l'havia ajudada ensenyant-li a casa seva els exercicis de gimnàstica que tocaven.

Llavors, la Maria es va assabentar que a la Companyia de Maria hi havia una monja, la madre Leoz, que també era de Navarra. Així que va poder, la va anar a veure i, quan les monges van necessitar una mestra, la van avisar a ella. Se n'hi va anar a treballar i es va estar amb elles onze anys. Fins que es va casar.

Com que la Maria no tenia família a Solsona, es va instal·lar amb les monges. Vivia al col·legi. Del que li pagaven com a mestra, li descomptaven la part de la despesa, però ella hi estava a gust.

El segon any, quan va arribar una companya seva, la Magda Miralles, ja les van assegurar a les dues.

Mentre era a les Monges havia de fer força cursets obligatoris de quasi totes les assignatures, tant durant el curs com al juliol. Com que hi estava bé i li agradaven, els feia molt de gust.

A les Monges només hi havia nenes. De les que va tenir el primer any se'n recorda perfectament. A més, de grans, el setembre de l'any 2000 li van fer un sopar en recordança d'aquell curs. Li van regalar un ram de flors preciós i li van fer un recull de fotografies que havien pogut preparar gràcies a l'ajuda de la seva filla Miriam.

Totes hi estaven bé i, quan acabaven les classes, sovint es quedaven una estona més a xerrar i tocar la guitarra. Fins que les avisaven que havien de marxar.

A les Monges hi havia tot el material necessari i ho va trobar fantàstic. Amb tot, les monges li revisaven totes les correccions i algunes vegades no estaven d'acord amb el seu criteri d'avaluació.

Quan ja portava sis anys treballant a les Monges, va començar l'Escola Llar, que es va instal·lar a l'edifici del Seminari de Solsona. Amb aquest canvi, a les mestres que estaven a Monges els van proposar de treballar de funcionàries i passar a cobrar de l'Estat.

Les monges havien de proposar les mestres que es quedaven al seu Col·legi. En sobrava una i ella no els va interessar perquè no parlava prou bé el català. Però ella va voler saber què havia passat realment i se'n va anar a Lleida per escatir els fets. Va quedar molt tranquil·la quan va assabentar-se que els pares sí que l'havien demanada a ella, però el problema esgrimit havia

estat que no parlava català.

El 1969, la Maria es va casar amb Josep Maria Montraveta i van tenir dos fills i una filla. Amb el Francesc Xavier, el gran, va haver de tornar a treballar al cap de vint-i-dos dies. Quatre anys més tard, amb el Josep Maria, va tenir una mica més d'un mes. I quatre anys encara més tard, amb la Míriam, va tenir dos mesos i mig de baixa maternal.

Quan es va quedar sense feina a les Monges, se'n va anar a parlar amb el Sr. Sangrà per veure si li podia oferir alguna cosa. El Sr. Sangrà li va dir que ja l'estava esperant i li va oferir donar classes al parvulari de les Cases Barates. Ella ho va acceptar, però aquell local tenia unes condicions deplorables.

A ella, li molestava molt que, a part de la falta de recursos, els gats del carrer poguessin entrar sense cap dificultat —per un forat que hi havia a la porta de l'entrada— al menjador del pis, que servia d'aula per fer les classes. Durant el dia, ella ja es preocupava que no rondessin per la classe. Però en entrar al matí, si trobava que algun dels gats havia dormit sobre la seva bata o les seves pertinences, li feia molta angúnia. A més dels gats, també hi havia rates perquè a la cuina, on guardaven el serradís de l'estufa, les saques estaven foradades.

Hi tenia més de vint nens petits. Feia amb ells tot el que podia, però s'hi sentia una mica sola. Quan hi havia Claustre a Setelsis, per ella era com anar de festa major, perquè hi trobava els seus companys i podia intercanviar opinions i parlar amb ells.

S'hi va haver d'estar tres anys. Mentrestant es va preparar les oposicions. Aquell any hi havia quaranta places i es presentaven més de cent mestres. Ella les va aprovar i li van donar plaça.

Però van tornar les complicacions. Amb tres fills petits, li van donar plaça a Saldes. Ella ni coneixia el poble. Per poder recordar-se'n, feia memòria de la paraula castellana «saldos». Era una escola unitària que ningú no volia. Eren considerades de difícil desempeñó i, com a contrapartida, cada any passat a l'escola comptava el doble de punts per poder tornar a concursar. Per Pasqua, ella i el seu marit van anar a visitar l'escola.

Abans d'arribar-hi, ja plorava: només d'imaginar-se com de lluny li quedava de la família i de veure el paisatge feréstec que tenia. L'escola estava bé, i l'alcalde li oferia tots els avantatges haguts i per haver, per tal que s'hi quedés. Li va arribar a oferir feina per al seu marit i el col·legi dels fills gratuït. El curs anterior, els nens i nenes de Saldes no havien pogut anar a l'escola fins al novembre perquè no havien trobat ningú que hi volgués anar a fer de mestra.

Amb aquella situació, se'n va anar a parlar amb el senyor Sangrà, que era el director de primària de Solsona. Sempre li ha estat molt agraïda perquè la va ajudar per no haver de marxar de Solsona. Li va aconsellar que anés a parlar amb l'inspector, el senyor Brugulat, per si li podien donar una «plaça d'oci» de l'Escola Llar. Quan li va explicar la situació familiar al senyor Brugulat, aquest no va saber dir-li que no. Però quan se'n va anar a Lleida, a la Delegació, dient que li havia donat permís per accedir a aquesta plaça, no se la volien creure. El senyor Brugulat l'havia acceptada perquè ella li havia sabut explicar molt bé. Les places d'oci significaven que s'havia de passar la nit dormint a l'escola amb els nens. I el senyor Brugulat no la hi volia donar perquè, tenint la família tant a prop, se n'aniria a dormir a casa. I ella li va assegurar que preferia dormir a l'escola i poder passar un moment al matí per casa, que haver de dormir totes les nits fora de casa i tant lluny com per no poder veure'ls ni de dia. Amb la seva evident explicació i la bona voluntat de l'inspector, la Maria va aconseguir el permís.

I va tenir tanta sort que, quan va sortir la seva plaça, finalment no va ser d'oci, sinó de classes. I la Maria va passar tres anys al Col·legi del Sagrat Cor, al Seminari de Solsona. Amb tot, li van posar una inexcusable condició: en dos anys havia de presentar el títol de català per a primer cicle.

I ho va fer. El primer curs, com que li feia molta vergonya, el va fer per correspondència. I el segon ja se'n va anar a Manresa a preparar-lo i el va treure. Per parlar el català no va tenir dificultats.

La Maria, des que havia tingut la seva filla Míriam, pel bé de tots els fills, ja havia decidit que, a casa, començaria a parlar el català. Ho havia volgut fer així perquè s'havia adonat que, on menys vergonya passaria, i on millor i més ràpidament n'aprendria seria amb els seus. Aquesta voluntat seva va ser bona per a ella i per a la seva família.

Després dels tres anys al Col·legi del Sagrat Cor, ja va poder passar a l'edifici de Setelsis. Va estar dos anys al de pàrvuls i la resta, fins a jubilar-se, més de vint, al de l'avinguda del Cardenal Tarancón.

Va fer molts anys pàrvuls. Però ella, quan podia triar, li

agradava fer cicle mitjà.

Una altra cosa que podia triar sovint era l'intercanvi, amb la seva paral·lela, de les classes de castellà per les de català.

Ella feia el castellà de la companya i la companya li feia el català. Les seves respectives particularitats els donaven un millor rendiment acadèmic. L'una pensava en castellà i l'altra en català.

De la seva estada a Setelsis, com que era molt patidora i el pati era molt gran, li va quedar un problema a les cordes vocals. Quan veia que un nen anava per enfil·lar-se o es posava en una posició que a ella li semblava perillosa, com que no li La Mari amb aquelles mateixes nenes que apareixen a la foto de la pàgina 138, les que va tenir a la Companyia de Maria de Solsona, però ja grans, el dia que li van fer un sopar per recordar les seves classes.

donava temps d'arribar-hi per fer-lo baixar o rectificar, li feia crits des d'allà on es trobés. No volia arriscar-se a arribar al costat dels nens i trobar-los per terra i nafrats.

Un record que li va agradar molt descobrir dels nens que tenia a classe va ser poder copsar el gran afecte que la majoria sentien pels seus avis. En molts casos, eren figures molt importants a la seva vida. Un dia, quan ella els va dir que no en tenia cap, un nen li va respondre que ja n'hi deixaria un dels seus. Sentiments així, l'emocionaven molt.

Té molt bons records tant d'alumnes com de pares. De tots ells, en parla sempre amb il·lusió. Si mai va tenir algun problema amb qualsevol vailet o vaileta, acabava dient-li a la mare que, si no intentava posar-hi remei, ella l'hauria d'aguantar tota la vida amb aquell problema; en canvi, a la seva classe, només s'hi estaria un curs.

Complerts els seixanta anys, li feia por enyorar les classes i no sabia si jubilar-se o continuar. Una companya li va dir que si per les vacances no s'enyorava, tampoc li passaria perquè, a més a més, podria fer activitats que mai no s'havia pogut permetre. A causa del seu problema amb les cordes vocals, la manca d'una energia que ja no li arribava per a tot i el consell de la companya, va decidir deixar les classes. Però a l'escola encara hi va molt sovint.

De la festa de la seva jubilació en té un record magnífic. Li va fer molta il·lusió un detall molt emotiu. Li van regalar un gran ram de flors, que li van portar una alumna de l'últim curs que havia tingut —la Núria Santaaulària—, juntament amb el seu pare —el Florenci Santaaulària—, que havia estat alumne seu el primer any que havia treballat.

Ara, la Maria ja no fa classes, però fa d'àvia dels sis néts que té.

Publicat per [Mad Griff](#) a [0:42](#)

Etiquetes de comentaris: [Records de mestres](#)

Cap comentari:

Publica un comentari a l'entrada

Introdueix un comentari

[Entrada més recent](#)

[Inici](#)

[Entrada més antiga](#)

Subscriure's a: [Comentaris del missatge \(Atom\)](#)